

31.8.2023

STM
lausuntopalvelu.fi

VN/5312/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttömaksuista

1. Taustaa

Valtakunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäpalvelut (Kanta-palvelut) ovat osa yhteiskunnan perusinfrastruktuuria kuten julkinen tieverkko tai verohallinnon tietojärjestelmät. Niiden pitää olla joustavasti, turvallisesti ja ilman erillisiä käyttömaksuja kaikkien toimijoiden käytössä.

Sote-palveluita käyttävät kansalaiset ovat sote-tietojärjestelmäpalveluiden suurimmat hyötyjät. Myös sote-palveluista järjestämisvastuullinen julkinen sektori on merkittävä kyseisten tietojärjestelmien hyödyntäjä.

Kaikki sote-palveluntuottajat ovat velvollisia liittymään ja toimittamaan tietoja julkisen sektorin ylläpitämään Kanta-palveluiden tietojärjestelmään. Tästä on aiheutunut ja aiheutuu niille merkittäviä lisäkustannuksia.

Suomen Yrittäjien mielestä nämä lisäkustannukset ovat palveluntuottajien osalta riittävä panostus kyseisen palvelujärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon.

Edellä mainittuun viitaten yhteiskunnan perusinfrastruktuuriin liittyvät investoinnit ja kyseisten palveluiden käytöstä aiheutuvat kustannukset täytyy rahoittaa valtion budjetista eikä palveluntuottajilta kerättävillä erillisillä käyttömaksuilla. Kanta-palveluiden käyttömaksuja on peritty vain terveysalan toimijoilta: kunnilta, yksityisiltä terveyspalveluntuottajilta ja apteekkeilta. Nämä toimijat ovat jo vuosia sitten yksimielisesti esittäneet, että kyseisten maksujen perimisestä pitää luopua – viimeistään silloin, kun sote-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy pois kunnilta ja kuntayhtymiltä ja valtion rahoittamaksi toiminnaksi.

1.1. Lausunnolla oleva asetus ja Suomen Yrittäjien esitykset

Lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa esitetään, että sote-tietojärjestelmien käyttömaksuja peritään terveystietopalveluntuottajilta ja apteekeilta vuosina 2024 ja 2025 pääpiirteissään samoin perustein kuin tähänkin saakka. Esimerkiksi yksityisen sektorin toimijoiden käyttömaksut perustuvat tuotettujen sähköisten lääkemääräysten määrään ja hyvinvointialueiden maksuosuudet niiden asukasmäärään.

Kanta-palveluiden käyttömaksujen oikeudenmukaisessa kohdentamisessa eri toimijoille on ollut erittäin suuria haasteita alusta asti. Lisäksi näiden käyttömaksujen kerääminen on aiheuttanut ylimääräisiä hallinnollisia kustannuksia sekä KELA:lle että alan toimijoille.

On syytä muistaa, että viime kädessä käyttömaksujen kustannukset peritään palvelujärjestelmän asiakkailta. Esimerkiksi julkisen sektorin ostopalveluissa nämä kustannukset kohdentuvat palveluita hankkivien hyvinvointialueiden maksettavaksi.

Eduskunnan 23.6.2021 tekemän päätöksen (sote-uudistukseen liittyvä lainsäädäntö) mukaisesti sote-palveluiden järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023. Hyvinvointialueiden rahoituksesta vastaa valtio. Yrittäjien mielestä ei ole tarkoituksenmukaista, että hyvinvointialueilta, HUS-kuntayhtymältä, Helsingin kaupungilta tai muiltakaan alan toimijoilta kerätään tietojärjestelmäpalveluiden käyttömaksuja.

Suomen Yrittäjät esittää, että valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden käyttömaksuista luovutaan vuoden 2025 alkuun mennessä.

Tämä edellyttää ns. asiakastietolain (703/2023) muuttamista niin, että tietojärjestelmäpalveluiden käytön maksullisuudesta luovutaan.

Esitämme lisäksi, että lausunnolla oleva asetus annetaan vain vuotta 2024 koskevana ja siitä poistetaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin velvollisuus maksaa sosiaalihuollon asiakastietovarannon käyttökustannuksia (noin 2,78 milj. euroa.)

Valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden kustannukset on perusteltua kattaa valtion budjetista vuoden 2025 alusta alkaen. Silloin ne kohdentuisivat mahdollisimman oikeudenmukaisesti: ne rahoitettaisiin verovaroilla kuten muutkin yhteiskunnan perusinfrastruktuuriin kuuluvat palvelut ja niistä aiheutuvat investointi- ja käyttökustannukset.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Harri Jaskari
Johtaja

Tanja Matikainen
Kunta- ja elinkeinoasioiden päällikkö